

Medzinárodná stupnica lavínového nebezpečenstva

Do roku 1993 existovali v Európe rôzne stupnice lavínového nebezpečenstva. Vo Francúzsku a Taliansku 8 stupňová, vo Švajčiarsku 7, v Rakúsku a Nemecku 6, na Slovensku a v Poľsku 4 dielne stupnice lavínového nebezpečenstva. Na zasadaní európskych lavínových služieb v Nemecku v Baden - Badene v r.1992 bola schválená nová jednotná 5 dielna stupnica pre celú Európu, ktorá je uvedená s prispôbením na naše pomery v ďalšom texte. V poslednej dobe túto stupnicu prevzali aj ostatné štáty (USA, Kanada, Japonsko).

- **1. stupeň - malé (zelená farba)**

Snehová pokrývka je všeobecne dobre spevnená a stabilná. Nepredpokladá sa výskyt lavín s výnimkou malých snehových zosuvov. Všeobecne bezpečné podmienky na túry. Žiadne ohrozenie údolných ciest a objektov lavínami.

Prakticky najbezpečnejšie obdobie na uskutočňovanie vysokohorských túr. Môžu sa vyskytnúť samovoľné lavínky menších rozmerov, tzv. snehové zosuvy, najmä z mokrého snehu pri oteplení. Výnimočne je možné odtrhnúť menšie lavíny pri veľkom zaťažení (väčšia skupina ľudí) v extrémne strmom teréne nad 45 stupňov. Výskyt počas cca 1/3 zimného obdobia.

- **2. stupeň - mierne (žltá farba)**

Snehová pokrývka je na ojedinelých extrémnych¹⁾, strmých²⁾ svahoch len mierne spevnená, ináč všeobecne dobre spevnená. Možný ojedinelý výskyt lavín pri mechanickom zaťažení³⁾ na extrémnych, strmých svahoch. Väčšie samovoľne vzniknuté lavíny sa neočakávajú. Pri zohľadnení lokálnych extrémnych, strmých svahov priaznivé podmienky na túry.

V podstate je to normálny, priemerný stav snehovej pokrývky, ktorý trvá tiež 1/3 zimy. Možné je mechanické uvoľnenie lavín, najmä pri veľkom mechanickom zaťažení a na svahoch, strmších ako 40 stupňov. Na podozrivých svahoch je vhodné vykonať testy stability snehu (napr. nórsku sondu). Ojedinele sa môžu uvoľniť samovoľné lavíny, ktoré však zriedkavo dosahujú väčšie rozmery, s výnimkou jarných, základových lavín z mokrého snehu. Tieto sú návštevníka hôr však ľahko predvídateľné (veľké oteplenie) a menej nebezpečné, lebo sa pomaly pohybujú.

- **3. stupeň - zvýšené (oranžová farba)**

Snehová pokrývka je na mnohých extrémnych, strmých svahoch len mierne až slabo spevnená. Uvoľnenie lavíny je pravdepodobné už pri malom mechanickom zaťažení na extrémnych, strmých svahoch. Príležitostne je možný samovoľný výskyt malých a stredných lavín. Túry vyžadujú veľkú opatrnosť a znalosť posúdenia miestnej lavínovej situácie. Treba vylúčiť pohyb vo všetkých extrémnych, strmých svahoch. Možný ojedinelý zásah údolných ciest stredne veľkými lavínami.

Kritická situácia, ktorá sa vyskytuje asi 1/4 zimy. Možnosť uvoľnenia lavíny už pri malom mechanickom zaťažení. Časté sú samovoľné lavíny v strmom teréne, ktoré ojedinele môžu dosiahnuť väčších rozmerov a zasiahnuť aj turistické cesty v menej sklonitom teréne a údolných polohách. Menej skúsení návštevníci by nemali vstupovať ani do dolín, trvale označených výstražnými lavínovými tabuľami. Aj skúsení návštevníci by mali vylúčiť pohyb na svahoch strmších ako 35 stupňov, nutnosť testovania stability snehu na jednotlivých úsekoch túry. Stúpajúca tendencia zvýšeného lavínového nebezpečenstva je spravidla vysielaná pri aktuálnych predpovediach počasia cez meteorologickú službu.

- **4. stupeň - veľké (červená farba)**

Snehová pokrývka je na väčšine lavínových svahov slabo spevnená. Veľká pravdepodobnosť uvoľnenia lavín na väčšine lavínových svahov už pri malom mechanickom zaťažení. Predpokladá sa zvýšený samovoľný výskyt stredných a veľkých lavín. Možnosti túr sú silne obmedzené. Pohyb je možný len na zabezpečených a vyznačených lyžiarskych trasách. Možnosť zásahu údolných ciest veľkými lavínami na tradičných lavínových svahoch, možné ojedinelé ohrozenie objektov.

Akútne nebezpečenstvo, spravidla trvá len niekoľko dní v zime. Veľká pravdepodobnosť vzniku veľkých lavín už pri minimálnom mechanickom zaťažení. Samovoľné lavíny veľkých rozmerov spravidla zasahujú údolné polohy, ojedinele môžu zasiahnuť stavebné objekty v údoliach. Zákaz vstupu do lokalít s umiestnenými výstražnými tabuľami (čo je väčšina dolín vo vysokohorských pohoriach) aj skúseným ľuďom. Nevstupovať na svahy strmšie ako 30 stupňov ani keď sú zarastené redším lesom. Túry sú možné len v menej sklonitom teréne v dostatočnej vzdialenosti od strmých svahov, na zabezpečených a kontrolovaných zjazdových a bežeckých tratiach. Veľké lavínové nebezpečenstvo je vyhlasované všetkými dostupnými masmédiami.

- **5. stupeň - veľmi veľké (červeno - čierna šachovnica)**

Snehová pokrývka je všeobecne slabo spevnená a rozsiahlo nestabilná. Možný samovoľný výskyt veľkých lavín aj na menej strmých a netradičných⁴⁾ lavínových svahoch. Prevádzanie túr vo vysokohorskom teréne je všeobecne nemožné. Veľká pravdepodobnosť zásahu údolných ciest veľkými lavínami aj na netradičných lavínových svahoch, zvýšená možnosť ohrozenia objektov a horských osád.

Katastrofálna situácia, našťastie sa vyskytuje veľmi zriedka. Vykonávanie túr je nemožné, bezpečné ubytovanie sa nesmie opustiť, treba vyčkať na zníženie nebezpečenstva, ktoré väčšinou rýchlo klesne. Musí sa počítať s extrémne veľkými lavínami, ktoré vo zvýšenej miere zasiahnu údolné polohy, intravilány obcí, stavebné objekty. Lavíny môžu vzniknúť aj na svahoch, kde sa v minulosti ešte nevyskytovali, napr. aj na svahoch so sklonom menším ako 30 stupňov.

Vysvetlivky:

- 1 - extrémny svah - žlab, mulda, skalné platne, hladké trávnaté svahy, svahy pod snehovými prevejmi
- 2 - strmý svah - so sklonom väčším ako 30°
- 3 - mechanické zaťaženie snehovým vozidlom, odstrelom, väčšou skupinou ľudí, prudkými skokmi pri lyžovaní a pod.
- 4 - na svahu, kde ešte lavíny neboli zaznamenané

Stupnica v zásade rozlišuje, či hrozí nebezpečenstvo mechanického alebo samovoľného vzniku lavín, na akých svahoch, početnosť týchto svahov, či je pravdepodobnosť ohrozenia údolných ciest a objektov (údolných ciest - rozumej väčšinou miestnych a lesných ciest, vedúcich pozdĺž hlavného toku v doline, využívaných ako prístupy k horským osadám a chatám, lesnými robotníkmi na ťažbu dreva, prípadne bežkami ako bežecké trate).

Stupnica lavínového nebezpečenstva - legenda

stupeň a jeho farebné označenie	1.	2.	3.	4.	5.
riziko	malé	mierne	zvýšené	veľké	veľmi veľké
stabilita snehových vrstiev	stabilná, dobre spevnená	na ojedinelých extrémnych strmých svahoch len mierne spevnená, ináč dobre spevnená	na mnohých extrémnych strmých svahoch len mierne až slabo spevnená	na väčšine lavínových svahoch slabo spevnená	všeobecne slabo spevnená a nestabilná
pravdepodobnosť pádu lavín	nepredpokladá sa výskyt lavín s výnimkou malých snehových zosuvov	možný ojedinelý výskyt lavín pri mechanickom zaťažení na extrémnych, strmých svahoch.	výskyt lavín pri malom mechanickom zaťažení na extrémnych, strmých svahoch. Možný samovoľný vznik malých a stredných lavín	uvoľnenie lavín na väčšine lavínových svahoch už pri malom mechanickom zaťažení. Výskyt samovoľných stredných a veľkých lavín	samovoľné uvoľnenie veľkých lavín aj na menej strmých svahoch
odporúčanie pre turistov	všeobecne bezpečné podmienky na lyžovanie	pri zohľadnení nebezpečných extrémnych svahoch priaznivé podmienky na túry	túry vyžadujú veľkú opatrnosť a znalosť lavínovej problematiky	možnosti túr sú silne obmedzené. Pohyb možný len na vyznačených trasách	prevádzanie túr je nemožné
ohrozenie údolných objektov	žiadne	žiadne	ojedinelý zásah stredne veľkými lavínami	možný zásah údolných ciest a lavínových svahoch veľkými lavínami.	veľká pravdepodobnosť zásahu údolných ciest a objektov veľkými lavínami. Možno zásahu horských osád
nový sneh (cm)	do 30	30 - 50	50 - 80	80 - 120	nad 120
obmedzenia	bez	nie nad 40 stupňov	nie nad 35 stupňov	nie nad 30 stupňov	nie